

עיצוב פניסיותנו

מאת: קרן מלכה
אדריכלות: פיצו קדם
אדריכלים צוות תכנון:
פיצו קדם, אידנה
גולדברג, רז מלמד
צלם: עמית גרון

מינימליזם
בשביל אחדים
הוא סגנון חיים
אורח חיים כזה
מאפשר פעמים
רבות, בתוספת
משמעת, לחיות
באופן מסודר,
פיזית וגם
רוחנית. אומרים
שמי שעושה
אצלו סדר רוחני
במשך כל השנה,
כלומר חשבון
נפש יום יומי,
מגיע ליום הדין
עם מינימום
עבודה

במסגרת לימודי, לקחתי חלק בקורס "עיצוב צעצועים". כל סטודנט נדרש לעצב צעצוע או סדרת צעצועים. לאחר נסיונות ממושכים, קניתי מספר צעצועים זולים בבאזר, פירקתי את המעטפת שלהם, עד אשר נותר המנגנון הפנימי. באמנות, פעולה זו נקראת הפשטה. באופן ספונטני, התחלתי להדביק, לקשור ולחבר אביזרים שונים ומשונים למנגנונים, אשר מצאתי באוספים של אמי, כגון ברגים, מברשת ישנה, חלקי צעצועים עתיקי יומין, גלגל מיטה מפורק וכהנה וכהנה, עד אשר נוצרו דמויות ידועות כמו פיטר פן וקפטן הוק, דון קישוט וסנצ'ו פנצ'ו ועוד. המנגנון המקורי שירת את פעולתם של הדמויות החדשות. פעולה זאת נקראת מטמורפוזה, שינוי. סדרת הצעצועים שנוצרה זכתה לתשבחות. על כך אמי אמרה לי: "את רואה, לא צריך לזרוק כל דבר שחושבים שלא צריך, מתישהוא מוצאים בו שימוש". נכון ולא נכון רציתי להגיד, אך במקרה הזה הודיתי בצדקתה.

מנקודת מבטי, העולם נחלק לשניים: המינימליסטים והאספנים. המינימליסטים הם אלה שאוהבים לזרוק, לנפות, למסור את הישן והלא שימושי. האספנים הם אלה שאוהבים לצבור, לשמור, רואים בכל חפץ וזיוזיו את הטוב, את יוקרו, את השימושי שבו או שעשוי להיות בו. בנוסף, שמתני לב שכמעט אצל כל בני זוג יש את החילוק הזה. האחד זרקן והשני אספן. שני כוחות כ"כ מנוגדים, שדרושה עבודה גדולה, כדי להגיע לאיזון. אחד הסגנונות הנפוצים באדריכלות ועיצוב פנים הוא "מינימליזם". האדריכלות המינימליסטית שואפת להגיע לעיצוב אסתטי באמצעים מינימליסטים. אדריכלות כזאת מתאפיינת בצורות בסיסיות ומיעוט של קווים ופרטים. המבנים שואפים להיראות פשוטים וטהורים ביותר. זאת הפשטה. בנוסף, מרכיב האור הינו אחד החשובים ביותר בתכנון המינימליסטי. האדריכלות עובדת בארבעה ממדים ולכן האור מעשיר את החלל ומקנה לו איכויות אסתטיות גם אם הוא ריק מפרטים. אבות המינימליזם חינכו למינימליסטיקה דרך סיסמאות, ביניהן: Less is more (מעט זה הרבה) דהיינו, יש להשתמש רק בפרטים הכרחיים לניהול אורח חיים נכון. אמנם, מינימליזם בשביל אחדים הוא סגנון חיים ובשביל אחרים הוא אנטיתזה לסגנון חיים, אך אורח חיים כזה מאפשר פעמים רבות, בתוספת משמעת, לחיות באופן מסודר, פיזית ואף גם רוחנית. אומרים שמי שעושה אצלו סדר רוחני במשך כל השנה, כלומר חשבון נפש יום יומי, מגיע ליום הדין עם מינימום עבודה.

שמעתי פעם, שמשנה רבנו ע"ה "השליך" את הלוחות הראשונים, השליך ולא זרק, השליך מלשון שלכת. בזמן שלכת, העץ לא זורק את עליו, העלים נושרים, מכיוון שאיבדו את חיותם. נעים

ומחזק לחשוב שבפעולת ה"תשליך" בראש השנה, החטאים מאבדים מחיותם, עד כדי כך שאפילו איננו נזקקים לזרוק אותם, הם פשוט נושרים מאליהם, מתוקף קדושת היום וסגולתו. בימים אלו, תחילה אנו נדרשים לעשות לעצמנו פעולת הפשטה. להשליך כל מה שלא ראוי להיות אצלנו, לנקות המיותר, לגלות את הקווים הבסיסיים שלנו, לשמוע קול פשוט ולחזור להיות פשוטים, נקיים. לאחר מכן, אנו נדרשים לעשות פעולת שינוי, הרי אנו נמצאים בערב ראש השני. לתת לאור להעשיר אותנו במימד נוסף.

ביום כפרתנו, הגוף עובר מהלך של הפשטה. הוא מנוע מפעולות יומיומיות כמו אכילה, שתיה ושאר הנאות, שאמנם הן הכרחיות לקיום אורח חיים נכון, אך ביום הזה מתרחש מינימליזם דמינימליזם, עסוקים בפעילות מינימליסטית, העמידה והתפילה, הפועלת עלינו את השינוי. בסופו של יום, אנו שונים. בחג הסוכות, הבית עובר מהלך של הפשטה. אנו "עוברים דירה" לחלל מאוד מאוד מינימליסטי, שהאור נועד לעבור דרכו. החומרים מהם עשוי הבית החדש, קלים ודקים, האבזור בעיקר שימושי. הקישוט, כאילו נועד להזכיר לנו שבכל זאת מדובר בבית שלנו דווקא. בזמן שמחת תורתנו, הגוף נמצא במצב לא פשוט ולא מופשט, ממצב של עמידה בתפילה או ישיבה בסוכה הוא עובר לריקוד ואנו חוזרים לבית המוכר והפחות מינימליסטי, אבל אנחנו כבר שונים. מעגלים שונים בחודש תשרי: נשמה, גוף ובית, שהפשטה למטרת שינוי עוברים בהם כחוט השני, שראש השנה הוא המכונן שלהם. יש כאלה, שמינימליזם מעורר בהם תחושה של קרירות בחלל וקרירות אנושית. העיצוב המינימליסטי אכן משתמש בחומרים קרים כמו בטון, מתכות, זכוכית ופלסטיק ובצבעים חיוורים ומונוכרומטיים כמו: בז', לבן, אפור ושחור. נוהגים לומר: "זה נראה כאילו אף אחד לא גר פה". אבל גרים פה, עובדים פה, לומדים פה. המשתמשים בחלל מוסיפים צבע ותנועה בתוכו. פרט לכך, כל אחד יכול לעצב לעצמו חלל מינימליסטי משלו עם חומרים משלו וצבעים משלו. שמעתי פעם משהו מברך חתן: "שיהיה לך מה שאתה צריך". לא כך לימדונו חז"ל? שיהיה שינוי טוב!.

